

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, तथ्याङ्क समूह, सहायक पाँचौं तह, तथ्याङ्क सहायक पदको खुला र अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

पत्र	बिषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		अङ्क भार	समय
प्रथम	(सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक ब्यवस्थापन (General Awareness & Public Management))	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न X २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न X ५ अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क : ३०

पत्र / विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ। तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुबै भाषा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ। तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ। सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, तथ्याङ्क समूह, सहायक पाँचौं तह, तथ्याङ्क सहायक पदको खुला र अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

९. विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
१२. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति: २०८१।०९।११

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, तथ्याङ्क समूह, सहायक पाँचौं तह, तथ्याङ्क सहायक पदको खुला र अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

प्रथम पत्र (Paper I) :-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part 1):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरु
- 1.2. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को आर्थिक अवस्था
- 1.4. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5. मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु
- 1.6. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरु)
- 1.8. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरु

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1. कार्यालय (Office): परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरु
 - 2.1.3. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु
 - 2.1.6. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७७ र नियमावली, २०७९ मा भएका देहायका व्यवस्थाहरु
 - 2.2.1. निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरु
 - 2.2.2. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरु
 - 2.2.4. प्रदेश लोक सेवा आयोग गठन, संचालन, कम, कर्तव्य र अधिकार
- 2.3. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4. संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरु
- 2.7. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8. सार्वजनिक वडापत्र (Public Charter)
- 2.9. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values): नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, तथ्याङ्क समूह, सहायक पाँचौं तह, तथ्याङ्क सहायक पदको खुला र अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based Knowledge)

(३० प्रश्न X २ अङ्क = ६० अङ्क)

1. Introduction of Statistics

- 1.1 Introduction of statistics
- 1.2 Measurement and scaling
- 1.3 Presentation of data
- 1.4 Measures of central tendency and dispersion
- 1.5 Moments, skewness, and kurtosis
- 1.6 Correlation coefficient, rank correlation, regression coefficient
- 1.7 Exploratory data analysis (EDA)

2. Introduction of Probability

- 2.1 Concept of Probability, Bayes' theorem
- 2.2 Theory of mathematical expectation and its properties
- 2.3 Discrete probability distributions - Binomial, Poisson distribution
- 2.4 Continuous probability distributions: Normal and exponential distribution

3. Applied Statistics

- 3.1 Data collection techniques
- 3.2 Methods of data summarization
- 3.3 Theory of estimation
- 3.4 Estimation of sample size
- 3.5 Theory of hypothesis testing
- 3.6 Parametric and non-parametric tests (t-test, z-test and chi-square test for independence of attributes)

4. Economic Statistics

- 4.1 Index numbers (weighted and unweighted index numbers, cost of living index)
- 4.2 Time series analysis (trend, seasonal variation, cyclic variation, irregular variation and methods of least square)

5. Sampling Theory and Design of Experiments

- 5.1 Introduction of samples surveys
- 5.2 Sampling methods (SRS, Systematic sampling, Stratified sampling, PPS, Quota and Cluster sampling)
- 5.3 Introduction to ANOVA
- 5.4 Introduction to design of experiments

6. Demography and Vital Statistics

- 6.1 Introduction to demography
- 6.2 Population growth models
- 6.3 Vital statistics
- 6.4 Vital registration system in Nepal
- 6.5 Population projection

7. Computer Application

- 7.1 Concept, history, types of computer and computer fundamentals
- 7.2 Microsoft office and database management system
- 7.3 Concept of internet, intranet, extranet and e-mail

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, तथ्याङ्क समूह, सहायक पाँचौं तह, तथ्याङ्क सहायक पदको खुला र अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

- 7.4 Concept of statistical analysis Software and geographical information system
- 7.5 Geographical information system and spatial methods
- 7.6 Open data, big data, data bank, data mining, data warehouse
- 7.7 Introduction and use of HMIS, IEMIS and ASYCUDA
- 7.8 National Data Archive (NADA)

8. Major Statistical Operations in Nepal

- 8.1 Concept, objectives, design, uses and major findings of the latest censuses: National Population census, agriculture Census, census of manufacturing establishments, Economic census
- 8.2 Concept, objectives, sampling design, uses and major findings of the latest surveys: Nepal Living Standard Survey, Nepal Labor Force Survey, Nepal Multiple Indicators Cluster Survey, Nepal Demographic Health Survey, Household Budget Survey and others
- 8.3 Economic Survey of Madhesh Province

9. System of National Account and Development Goals.

- 9.1 Concept and objectives of System of National Accounts, concept of GDP, GNP, GNI and GNDI
- 9.2 Nepal standard industrial classification, Nepal standard occupational classification, Harmonized system codes, Central product classifications
- 9.3 Sustainable development goals (SDGs) and indicators
- 9.4 Human development index (HDI)
- 9.5 Multidimensional poverty Index (MPI)
- 9.6 Result indicators of periodic plan (Current)
- 9.7 Government finance statistics
- 9.8 Tourism statistics of Nepal / Madhesh Province

10. Statistics policy and plans

- 10.1 Statistical act, 2079, statistics rules, 2080
- 10.2 Consolidated national statistical plan of Nepal
- 10.3 National strategy for the development of statistics (NSDS)
- 10.4 National / Provincial / Local level data profile (NDP)

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	बिषयवस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्क भार	प्रश्न संख्या X अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न X २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न X २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-knowledge)		६०	३० प्रश्न X २ अङ्क = ६०

प्रथम पत्रको **भाग (Part II)** सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based-knowledge) को पाठ्यक्रमका इकाईबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरू सोधिने छ ।

इकाई	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
प्रश्न संख्या	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3